

Giáo Trình

Lý Thuyết Đồ Họa

MERCURY

www.updatesofts.com
Ebooks Team

MỤC LỤC

Chương 1: CÁC YẾU TỐ CƠ SỞ CỦA ĐỒ HỌA

1.1. Tổng quan về đồ họa máy tính	1
1.1.1. Giới thiệu về đồ họa máy tính	1
1.1.2. Các kỹ thuật đồ họa	1
1.1.2.1. Kỹ thuật đồ họa điểm.....	1
1.1.2.2. Kỹ thuật đồ họa vector.....	2
1.1.3. Ứng dụng của đồ họa máy tính.....	2
1.1.4. Các lĩnh vực của đồ họa máy tính	3
1.1.5. Tổng quan về một hệ đồ họa	4
1.2. Màn hình đồ họa	6
1.3. Các khái niệm.....	6
1.3.1. Điểm.....	6
1.3.2. Các biểu diễn tọa độ	8
1.3.3. Đoạn thẳng.....	8
1.4. Các thuật toán vẽ đoạn thẳng.....	8
1.4.1. Bài toán	8
1.4.2. Thuật toán DDA.....	9
1.4.3. Thuật toán Bresenham	10
1.4.4. Thuật toán MidPoint	12
1.5. Thuật toán vẽ đường tròn	14
1.5.1. Thuật toán Bresenham	14
1.5.2. Thuật toán MidPoint	16
1.6. Thuật toán vẽ Ellipse.....	17
1.6.1. Thuật toán Bresenham	17
1.6.2. Thuật toán MidPoint	20
1.7. Phương pháp vẽ đồ thị hàm số	21
Bài tập.....	23

Chương 2: TÔ MÀU

2.1. Giới thiệu các hệ màu.....	25
2.2. Các thuật toán tô màu	28
2.2.1. Bài toán	28
2.2.2. Thuật toán xác định $P \in S$	28
2.2.3. Thuật toán tô màu theo dòng quét	30
2.2.4. Thuật toán tô màu theo vết dầu loang.....	30
Bài tập.....	31

Chương 3: XÉN HÌNH

3.1. Đặt vấn đề.....	32
-----------------------------	-----------

3.2. Xén đoạn thẳng vào vùng hình chữ nhật.....	32
3.2.1. Cạnh của hình chữ nhật song song với các trục tọa độ	32
3.2.1.1. Thuật toán Cohen – Sutherland	33
3.2.1.2. Thuật toán chia nhị phân.....	34
3.2.1.3. Thuật toán Liang – Barsky	35
3.2.2. Khi cạnh của hình chữ nhật tạo với trục hoành một góc α	36
3.3. Xén đoạn thẳng vào hình tròn.....	37
3.4. Xén đường tròn vào hình chữ nhật.....	38
3.5. Xén đa giác vào hình chữ nhật	39
Bài tập	40

Chương 4: CÁC PHÉP BIẾN ĐỔI

4.1. Các phép biến đổi trong mặt phẳng.....	41
4.1.1. Cơ sở toán học	41
4.1.2. Ví dụ minh họa	43
4.2. Các phép biến đổi trong không gian	45
4.2.1. Các hệ trục tọa độ	45
4.2.2. Các công thức biến đổi	46
4.2.3. Ma trận nghịch đảo	48
4.3. Các phép chiếu của vật thể trong không gian lên mặt phẳng	48
4.3.1. Phép chiếu phối cảnh	48
4.3.2. Phép chiếu song song.....	50
4.4. Công thức của các phép chiếu lên màn hình.....	50
4.5. Phụ lục	56
4.6. Ví dụ minh họa.....	59
Bài tập	61

Chương 5: BIỂU DIỄN CÁC ĐỐI TƯỢNG BA CHIỀU

5.1. Mô hình WireFrame.....	63
5.2. Vẽ mô hình WireFrame với các phép chiếu.....	64
5.3. Vẽ các mặt toán học.....	65
Bài tập	68

Chương 6: THIẾT KẾ ĐƯỜNG VÀ MẶT CONG BEZIER VÀ B-SPLINE

6.1. Đường cong Bezier và mặt Bezier	69
6.1.1. Thuật toán Casteljau	70
6.1.2. Dạng Bernstein của đường cong Bezier	70
6.1.3. Dạng biểu diễn ma trận của đường Bezier	71
6.1.4. Tạo và vẽ đường cong Bezier	72
6.1.5. Các tính chất của đường Bezier	74
6.1.6. Đánh giá các đường cong Bezier	76
6.2. Đường cong Spline và B-Spline	77
6.2.1. Định nghĩa.....	77

6.2.2. Các tính chất hữu ích trong việc thiết kế các đường cong B-Spline	78
6.2.3. Thiết kế các mặt Bezier và B-Spline	79
6.2.4. Các băng Bezier	80
6.2.5. Dán các băng Bezier với nhau	81
6.2.6. Các băng B-Spline	81
Chương 7: KHỬ ĐƯỜNG VÀ MẶT KHUẤT	
7.1. Các khái niệm.....	83
7.2. Các phương pháp khử mặt khuất.....	85
7.2.1. Giải thuật sắp xếp theo chiều sâu	85
7.2.2. Giải thuật BackFace.....	88
7.2.3. Giải thuật vùng đệm độ sâu	90
Bài tập	103
Chương 8: TẠO BÓNG VẬT THỂ 3D	
8.1. Khái niệm	104
8.2. Nguồn sáng xung quanh.....	104
8.3. Nguồn sáng định hướng	105
8.4. Nguồn sáng điểm.....	109
8.5. Mô hình bóng Gouraud.....	110
Bài tập	121
Phụ lục: MỘT SỐ CHƯƠNG TRÌNH MINH HỌA	
I. Các thuật toán tô màu	122
II. Các thuật toán xén hình	129
III. Vẽ các đối tượng 3D.....	136
Tài liệu tham khảo.....	143

LỜI MỞ ĐẦU

Đồ họa là một trong những lĩnh vực phát triển rất nhanh của ngành Công nghệ thông tin. Nó được ứng dụng rộng rãi trong nhiều lĩnh vực khoa học và công nghệ. Chẳng hạn như y học, kiến trúc, giải trí... Đồ họa máy tính đã giúp chúng ta thay đổi cách cảm nhận và sử dụng máy tính, nó đã trở thành những công cụ trực quan quan trọng không thể thiếu trong đời sống hằng ngày. Vì vậy môn “Đồ họa” đã trở thành một trong những môn học chính trong các chuyên ngành Công nghệ thông tin ở các trường đại học.

Cuốn sách “Giáo trình lý thuyết đồ họa” được biên soạn theo sát nội dung chương trình đào tạo cử nhân Công nghệ thông tin. Nội dung của giáo trình này cung cấp một số kiến thức cơ bản về lý thuyết và thuật toán xây dựng các công cụ đồ họa 2D và 3D. Từ đó giúp sinh viên có thể độc lập xây dựng những thư viện đồ họa cho riêng mình và phát triển các phần mềm ứng dụng đồ họa cao hơn.

Giáo trình được chia làm 8 chương và phần phụ lục, sau mỗi chương đều có phần bài tập để kiểm tra kiến thức và rèn luyện khả năng lập trình cho bạn đọc. Để thuận tiện cho việc trình bày thuật toán một cách dễ hiểu, các giải thuật trong giáo trình được viết trên ngôn ngữ “tựa Pascal” và các mã nguồn được cài đặt trên Turbo Pascal 7.0. Nhằm giúp bạn đọc bớt lúng túng trong quá trình cài đặt các giải thuật, phần phụ lục liệt kê một số mã nguồn cài đặt các thuật toán trong các chương. Tuy nhiên, bạn đọc nên tự cài đặt các thuật toán ở phần lý thuyết, nếu cảm thấy khó khăn lắm mới nên tham khảo phần phụ lục này.

Chương 1, 2 và 3 trình bày về các yếu tố cơ sở của đồ họa như: màn hình đồ họa, điểm, đoạn thẳng, đường tròn, các hệ màu và các thuật toán tô màu, xén hình ... Chương 4 trang bị các kiến thức toán học về các phép biến đổi trong không gian 2D và 3D. Chương 5, 6 và 7 giới thiệu các mô hình đồ họa 3D, các giải thuật khử mặt khuất và tạo bóng cho vật thể... Chương 8 trình bày về phương pháp thiết kế các đường cong Bezier và B-Spline.

Mặc dù đã rất cố gắng trong quá trình biên soạn nhưng chắc chắn giáo trình này vẫn không thể tránh khỏi những thiếu sót. Chúng tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của bạn đọc cũng như các bạn đồng nghiệp trong lĩnh vực Đồ họa để giáo trình ngày càng được hoàn thiện hơn trong lần tái bản sau. Địa chỉ liên lạc:

Khoa Công nghệ Thông tin, trường Đại học Khoa học Huế.

Điện thoại: 054.826767. Email: paphuong@hueuni.edu.vn

nhtai@hueuni.edu.vn

Huế, tháng 08 năm 2003

Các tác giả